

Nagy László: Adjon az isten

Adjon az Isten
szerencsét,
szerelmet, forró
kemencét,
üres vékamba
gabonát,
árva kezembe
parolát,

lámpámba lángot,
ne kelljen
korán az ágyra
hevernem,
kérdésre választ
ő küldjön,
hogy hitem széjjel
ne düljön,
adjon az Isten
fényeket,
temető helyett
életet –
nekem a kérés
nagy szégyen,
adjon úgyis, ha
nem kérem.

*

Jankovics Marcell: Jelkép-kalendárium

(részlet)
Újév

A január 1-i évkezdés szokását a rómaiaktól örököltük. A hagyomány (és Ovidius) szerint a Numa királynak, Romulus utódjának tulajdonított naptárreform óta lett a téli napfordulót követő Januarius az év első hónapja. A valóságban ez nem történhetett egyik napról a másikra. A consulok „évet nyitó” hivatalba lépésének ideje például egészen i.e. 153-ig március Idusának tájára esett, csak azt követően helyezték át január 1-jére. Mindazonáltal a római szokások tanúsága szerint bizonyos évkezdő jellege január 1-jének is régóta megvolt. A polgári évet a Saturnalia ünnep (dec. 17–23.) zárta le, s ennek „tizenkettedére” január 1-re, Janus isten orgiasztikus ünnepére esett a római „karácsony”, amennyiben ekkor ajándékozták meg az emberek kölcsönösen egymást, s szerencsét hozó örökzöld olaj- vagy babérággal díszítették fel otthonaikat. A kettősséget végül is Julius Caesar naptárreformja szüntette meg (i.e. 46), ezután került a római újév véglegesen január 1-jére.

*

Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösd

(részlet)

Újév

Újév (jan. 1.) vagy kiskarácsony Krisztus körülmetélésének ünnepe. A Müncheni-kódex naptárában: Úrnak környekezete napja, az Érdy-, Lányi-kódexben kiskarácsony, Bornemissza Péter és Telegdi Miklós prédikációiban Úr körülmetélkedése.

A pogány Rómában az évkezdetet Janus tiszteletére kicsapongásokkal ülték meg, ennek helyére rendelte az Egyház a circumcisio ünnepét. Már a rómaiak is e napon jót kívántak egymásnak az új esztendőre, amelyet ajándékkal (strena) viszonzottak.

*

VÖRÖSMARTY MIHÁLY**ÚJESZTENDEI SZÉP KÍVÁNSÁG**

Kormosan, de tiszta szívvel,
A füst barna fiai
Beköszönünk ma hozzátok,
Házak boldog urai.
És kívánunk, és ohajtunk
Ujnál újabb esztendőt,
Szerencsével rakodottat,
Nem is egyet, sem kettőt,
Hanem igen, igen sokat,
Annyit, mint a kis világ,
Mennyi csillag van az égen,
Régi fákon mennyi ág.
De talán az sok is volna;
Semmiből sem jó a sok;
Éljetek míg kedvetek tart,

Éljen úri házatok,
Míg a szép leány kapós lesz,
S kedves a bor, és kenyér,
Míg szomszédba a magyarnak
Nem kell futni ezekért,
Míg szívetek, mint a gyertya
Oly vídámon égdegel,
Szemetekben az örömtűz,
És az erő nem hal el; -
Majd ha egykor kürtőtökben
A pók szövő hálóját,
S vendég hagyta házatokból
Füst nem ontja fel magát,
Majd ha nem lesz mit vakarni
Sem odafenn, sem alúl,
S a korommal a vígság is
Mindörökre elvonúl,
Akkor még ki kérdi többé,
Hány meg hány hét a világ?
Jobb fekügyék a gödörbe,
És takarja el magát.
De az Isten ójon attól! -
Éljen a szent vígaság,
Ezt ohajtja a Földvári
Tűzkármentő Társaság.

1830. január 1.

*

Bod Péter: Szent Heortokrátés (részlet)

Az esztendőnek legelső napja ez: melyet a római pogányok nagy örömben, sokféle vigasságokkal, áldozatokkal, egymásnak köszöntésekkel, ajándékokkal, vendégeskedésekkel, táncokkal, oktalan állatoknak bőrökben való öltözésekkel, férjfiaknak asszonyok, asszonyoknak férjfiak köntösökbe való járásban s még sok fertelmes vétkekben is töltöttek el. A pogányok keresztyénekké lévén, ez a megrögzött rossz szokás a keresztyének közé is bájlott, hogy azt töltötték (1) nagy vigasságban, táncban, vendégségben, (2) egyik a másiknak köszöntésekben, (3) ajándékoknak küldözésekben, amelyek mind édesekből, mézes tésztaneműből, figékből, malozsa-szőlőkből állottak. (4) Utcákon nyargalódzottanak, a gazdagoknak ajtajokon

éneklettek, muzsikáltak. (5) Zöld fűvet, ágat tettek el a házban, a személyek számok szerint, abból jövendöltek. (6) Tüzet és házi eszközöket azon a napon ki nem adtanak.

(...) még a mi időnkben is sok rendeletlenségek mennek véghez; bizonyítják ezt azok, akik Újesztendő éjszakáján zöld fű vagy hagyma kalendáriumokat készítenek. Nem is lehet minden babonát eltörölni, amíg az ember léssen a földön

*

Adjon Isten minden jót

Adjon Isten minden jót
Ez új esztendőben:
Jobb üdőt, mint tavaly volt,
Ez új esztendőben;
Jó tavaszt, őszt, telet, nyárt,
Jó termést és jó vásárt
Ez új esztendőben;

Adjon Isten minden jót
Ez új esztendőben:
Zsíros esőt, kövér hót,
Ez új esztendőben;
Bő aratást, szüretet,
Egészséget, jó kedvet
Ez új esztendőben!

Adjon Isten minden jót
Ez új esztendőben:
Drága jó bort, olcsó sót
Ez új esztendőben;
Jó kenyeret, szalonnát
Tizenkét hónapon át
Ez új esztendőben!

Adjon Isten minden jót
Ez új esztendőben:
Vegye el mind a nem jót,
Ez új esztendőben;
Mitől félünk, mentsen meg,

Amit várunk, legyen meg,
Ez új esztendőben!

